

1. Inleiding

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in werking getreden. De koers voor uitvoering van de Wmo in 2007 is vastgelegd in de Beleidsnotitie Invoering Wmo d.d. augustus 2006. Op basis van de Beleidsnotitie én om te voldoen aan de vereisten van de wet dient de gemeente vanaf 2008 te beschikken over een Wmo-beleidsplan.

Deze basisnotitie is de eerste stap op weg naar het beleidsplan. De gemeenteraad stelt in deze basisnotitie een aantal uitgangspunten of kaders vast, die richtinggevend zijn voor de interactieve uitwerking van het beleidsplan.

2. Samenvatting

Deze basisnotitie is opgesteld om te dienen als richtlijn voor de interactieve uitwerking van het lokale Wmo-beleid voor de komende vier jaar.

De notitie is als volgt opgebouwd. In het eerste deel staat de basisinformatie: algemene informatie over de Wmo en het beleidsplan, de stand van zaken in Arcen en Velden met betrekking tot de invoering van de Wmo, met als bijlage een inventarisatie van het bestaande beleid per prestatieveld.

In het tweede deel worden de kaders aangereikt, die als leidraad dienen voor de uitwerking van het beleidsplan. Onderwerpen waarbij o.a. wordt stilgestaan zijn: de visie op maatschappelijke participatie en ondersteuning en de regierol van de gemeente, de betekenis van de 'civil society', inhoudelijke kaders en een financieel kader.

Deel I – De basisinformatie

3. Toelichting op de Wmo

Doel van de Wmo

De Wmo heeft tot doel dat iedereen, ongeacht leeftijd of beperking, kan *meedoen* in de samenleving. Meedoen van alle burgers aan alle facetten van de maatschappij: wonen en werk, recreatie en ontmoeting.

Filosofie van de Wmo

Om het ‘meedoen’ voor iedereen mogelijk te maken is een krachtige sociale structuur nodig, waarin zelforganisatie, maatschappelijke binding en eigen verantwoordelijkheid een belangrijke plaats innemen. Overheid, gemeenschap en individu vervullen elk een rol in dit proces.

- de eigen verantwoordelijkheid van het individu

De Wmo gaat er vanuit dat de burger allereerst zelf verantwoordelijk is voor de inrichting van zijn eigen leven. De gemeente neemt algemene maatregelen om belemmeringen weg te nemen.

- wederzijdse ondersteuning in sociale netwerken

Burgers ondersteunen elkaar via allerlei sociale verbanden. De burger heeft dus niet alleen verantwoordelijkheid voor zijn eigen leven, maar ook een verantwoordelijkheid om naar vermogen beschikbaar te zijn voor mensen in de omgeving. De gemeente stimuleert en faciliteert.

- het vangnet van de gemeente

De gemeente biedt via collectieve en individuele voorzieningen een vangnet, voor het geval burgers ondanks eigen kracht en onderlinge steun niet voldoende tot zelfredzaamheid en participatie in staat zijn. Deze voorzieningen moeten mensen in staat stellen om een eigen huishouden te voeren, om zich te verplaatsen in en rond huis, om zich binnen de gemeente te verplaatsen en tot slot om sociale contacten te onderhouden.

Onder de Wmo vullen burgers, organisaties van burgers, professionele voorzieningen en gemeente elkaar aan. In het gunstigste geval versterken ze elkaar. Ze moeten samenwerken en afstemmen om de doelstellingen van de Wmo te realiseren. Deze visie sluit ook aan bij het *regeerakkoord*, waarin wordt gesteld dat de kwaliteit en de kracht van de samenleving wordt bepaald door betrokkenheid, solidariteit en gemeenschapszin. Onderlinge betrokkenheid is de basis voor de pijler ‘sociale structuur’.

Taak van de gemeente

- Gunstige algemene voorwaarden scheppen voor maatschappelijke participatie van alle burgers, waarbij zelfredzaamheid wordt gestimuleerd en participatie wordt bevorderd
- Maatschappelijke ondersteuning bieden aan de inwoners die daar zelf niet voor kunnen zorgen op 9 prestatievelden.

Prestatievelden

1. Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten;

2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met het opgroeien en ondersteuning van ouders met problemen met opvoeden;
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem;
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
7. Maatschappelijke opvang, advies en steunpunten huiselijk geweld;
8. OGGZ, de openbare geestelijke gezondheidszorg;
9. Ambulante verslavingszorg.

De doelgroepen van de Wmo

- A. Burgers (leefbaarheid, sociale structuur)
- B. Burgers met lichamelijke en/of andere beperkingen, met sociale en/of financiële problemen
- C. Mantelzorgers en vrijwilligers
- D. Gebruikers/vrijwilligers van welzijnsvoorzieningen

Georganiseerde vormen van overleg: adviesraden (Wmo-raad, Seniorenraad), cliëntenraden (b.v. Dichterbij, GGZ-NML), jongerenorganisaties, vrouwenorganisaties.

Kwetsbare doelgroepen (vrouwen, allochtonen) worden niet als afzonderlijke doelgroep vermeld. Vanwege het feit dat zij meer risico lopen om van deelname aan de samenleving te worden uitgesloten (zwakkere financiële positie, zorgtaken etc.) verdienen deze doelgroepen wel extra aandacht.

Het beleidsplan

Elke gemeente moet vanaf 2008 een Wmo-beleidsplan hebben. In het Wmo-beleidsplan legt de gemeente voor maximaal vier jaar het beleid vast. Het beleidsplan mag tussentijds worden gewijzigd. Het beleidsplan moet in ieder geval de volgende informatie bevatten:

- visie op maatschappelijke ondersteuning
- welke resultaten de gemeente wil behalen in de planperiode
- gemeentelijke doelstellingen per prestatieveld
- hoe het samenhangende beleid wordt uitgevoerd en welke acties worden ondernomen in de periode die het plan bestrijkt
- welke maatregelen worden genomen om de kwaliteit te borgen van de uitvoering van maatschappelijke ondersteuning
- welke maatregelen worden genomen om de keuzevrijheid te bevorderen voor degenen aan wie maatschappelijke ondersteuning wordt verleend.

De Wet bepaalt dat het Wmo-beleid in samenspraak met burgers, maatschappelijk middenveld en cliënten moet worden opgesteld. Het beleidsplan hoort een op de lokale situatie toegesneden plan te zijn, waar inwoners en andere betrokkenen achter staan. Vooral dat laatste is van belang omdat de uiteindelijke samenhang tussen voorzieningen alleen

mogelijk is met de medewerking van diezelfde inwoners en betrokkenen. De eerste stap die is gezet om de dialoog met de burger te kunnen aangaan is de oprichting van een Wmo-raad waarin de doelgroepen van de Wmo zo goed mogelijk zijn vertegenwoordigd.

4 De stand van zaken invoering Wmo in Arcen en Velden

Op 8 december 2005 heeft de gemeenteraad besloten tot invoering van de Wmo volgens de minimale variant (openhouden wat niet besloten hoeft te worden / aansluiten bij wat al ontwikkeld is / bestaand beleid voorlopig ongewijzigd laten / prioriteit bij organiseren van nieuwe verplichtingen). Ook heeft de raad besloten dat de bestaande visie op maatschappelijke participatie en maatschappelijke ondersteuning de basis is voor beleid in het invoeringjaar 2007.

Wmo-beleid in 2007

Op basis van deze uitgangspunten heeft de raad in augustus 2006 de ‘Beleidsnotitie invoering Wet maatschappelijke ondersteuning’ vastgesteld. Deze notitie heeft betrekking op het Wmo-beleid in 2007. In grote lijnen komt deze notitie erop neer dat de uitvoering in 2007 zoveel mogelijk plaatsvindt op basis van ‘ongewijzigd beleid’. Wel heeft de raad bepaald dat in 2007 gestart moet worden met ondersteuning van mantelzorg en vrijwilliger.

Individuele voorzieningen

T.b.v. prestatieveld 6, de individuele voorzieningen, zijn een verordening en een financieel besluit (Besluit nadere regels) vastgesteld. Volgens de richtlijn van de raad is het beleid zo min mogelijk gewijzigd t.o.v. het bestaande Wvg- en AWBZ-beleid. Wel zijn uiteraard de nieuwe verplichtingen opgenomen (huishoudelijke verzorging, persoonsgebonden budget). Verordening en financieel besluit zijn gebaseerd op modellen van de VNG. In het 2^e kwartaal 2007 zal het college het verstrekkingenbeleid vaststellen. Ook dienen er nog enkele wijzigingen in de verordening te worden verwerkt (raadsbevoegdheid).

Om mensen met een inkomen op bijstandsniveau (100%) te ondersteunen heeft het college besloten om deze doelgroep in aanmerking te laten komen voor teruggave van eigen bijdragen voor huishoudelijke verzorging. Dit gebeurt via een beroep op de Wet bijzondere bijstand. De eigen bijdrage voor minima vervalt niet automatisch, omdat dat ertoe kan leiden dat de eigen bijdrage die de gemeente kwijtscheldt alsnog wordt geïnd als eigen bijdrage over AWBZ-voorzieningen.

De gemeente heeft een contract afgesloten met de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor de administratieve ondersteuning van mensen die gebruik maken van een persoonsgebonden budget. Deze dienst werd ook onder de AWBZ verleend.

Uitvoering individuele aanvragen

Er is een besluit genomen over uitbesteding van de uitvoering en advisering aan het Centrum Indicatiestelling Zorg. Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke verplichting tot afstemming tussen AWBZ- en Wmo-voorzieningen. De administratieve afhandeling vindt plaats door Venlo.

Huishoudelijke verzorging

De aanbesteding van het product ‘huishoudelijke verzorging’ is regionaal gedaan. Er zijn m.i.v. 2007 drie zorgaanbieders gecontracteerd, te weten Zorggroep Noord-Limburg, Thuiszorg Noord-Limburg en tot slot Savant. Deze laatste aanbieder biedt alleen de zgn.

alphahulp (HH1). Omdat twee van de drie aanbieders bekend zijn in de regio heeft de overgang van AWBZ- naar WMO-structuur niet tot grote wijzigingen of onrust geleid. Het contractbeheer voor de 27 deelnemende gemeenten is opgedragen aan een regionale contractbeheergroep o.l.v. een regionaal coördinator.

Uitvoering Wmo-loket “De Wegwijzer”

Eind 2006 heeft de gemeente een contract afgesloten met Synthese voor uitvoering van een Wmo-loket (prestatieveld 3). De Wegwijzer is sinds enkele jaren het loket voor informatie en advies op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Het bestaat uit een fysiek loket, een regionale website en een callcentre. Het fysieke loket werd in onze gemeente al uitgevoerd door Synthese als onderdeel van het spreekuur maatschappelijk werk. Het is de bedoeling om De Wegwijzer in de loop van 2007 e.v. geleidelijk uit te bouwen tot een volwaardig Wmo-loket, waar men terecht kan voor informatie en advies, waar men aanvragen kan indienen, een beschikking kan krijgen en zo nodig een dienst geleverd kan krijgen.

Ondersteuning mantelzorg

Voor 2007 heeft de raad de lokale mantelzorgondersteuning als beleidsspeerpunt aangewezen. Inmiddels heeft het college ingestemd met een aanbod van Synthese voor het bieden van deze ondersteuning. Zodra de raad de benodigde middelen ter beschikking heeft gesteld (mei 2007) kan met de uitvoering worden gestart.

Wmo-raad

In januari 2007 heeft het college een besluit genomen over de oprichting van een Wmo-raad. In maart j.l. is een besluit genomen over de definitieve samenstelling. De belangstelling vanuit de gemeenschap voor deelname aan de Wmo-raad was groot, maar heeft niet helemaal het gewenste resultaat opgeleverd (evenredige vertegenwoordiging van de kernen en van de doelgroepen c.q. prestatievelden, een fifty/fifty verdeling tussen georganiseerd en niet-georganiseerde mensen. Er zijn op dit moment 2 vacatures, waarvoor actief zal worden geworven.

Regionale uitvoering van subsidieregelingen

Er zijn een aantal subsidieregelingen opgenomen in de Wmo. Het betreft o.a. de Regeling diensten bij wonen met zorg (eerder uitgevoerd door het zorgkantoor) en de CVTM-regeling. In regionaal verband is ervoor gekozen om de uitvoering van deze regelingen middels een bestuursopdracht bij Regio Noord- en Midden-Limburg neer te leggen. De reden hiervoor is dat er een aantal verplichtingen zijn m.b.t. de besteding van de middelen. Het is efficiënter om de afwikkeling van lopende zaken centraal te doen dan dat elke gemeente zich in de materie moet verdiepen. Officieel loopt de bestuursopdracht aan de Regio tot juni 2008, zodat de regio ook de verantwoording over de bestedingen 2007 kan afhandelen. Naar alle waarschijnlijkheid zullen de meeste gemeenten in de regio ook 2007 blijven samenwerken. Wanneer de middelen te zeer versnipperd raken, komt dat de kwaliteit van het product niet ten goede.

Procedure Wmo-beleidsplan

Het college heeft ingestemd met een plan-van-aanpak voor de opstelling van het Wmo-beleidsplan. Het plan-van-aanpak ligt op de gebruikelijke wijze ter inzage.

5 Inventarisatie bestaand beleid

Om integraal Wmo-beleid te kunnen ontwikkelen, dient het bestaande beleid te worden geïnventariseerd en geëvalueerd. Er moet worden beoordeeld of het beleid aansluit bij de Wmo-visie en de -doelen. Tot slot moeten 'witte vlekken' in het beleid in beeld worden gebracht.

Inventarisatie bestaand beleid

I.v.m. de leesbaarheid van de basisnotitie staat de inventarisatie per prestatieveld in bijlage 1 bij deze notitie. In bijlage 2 staan de budgetten voor uitvoering in 2007.

Ter toelichting: het hoofddoel van een uitvoeringstaak is bepalend geweest voor de indeling per prestatieveld. Om een voorbeeld te noemen: sportaccommodaties (algemene voorziening voor iedereen) dragen bij aan de leefbaarheid (prestatieveld 1), bieden mogelijkheden voor recreatie en ontmoeting voor jeugd en jongeren (prestatieveld 2) én zijn te beschouwen als collectieve voorzieningen, die de deelname van specifieke doelgroepen aan de samenleving bevorderen (prestatieveld 5). Omdat de nadruk is gelegd op 'leefbaarheid' staat 'instandhouding van sportaccommodaties' bij prestatieveld 1. Subsidiëring van verenigingen op basis van jeugdleden is helemaal ondergebracht bij prestatieveld 2, vanwege de preventieve werking die uitgaat van deelname aan sport- en andere vrijetijdsbesteding door jongeren.

Evaluatie bestaand beleid

De gemeente wil de burger intensief betrekken bij het beleidsproces. Dat houdt o.a. in dat de burger ook bij de evaluatie van het bestaande beleid moet worden betrokken. Daarom is besloten om de evaluatie onderdeel te laten zijn van de discussie in de komende periode.

Deel II – De kaders van de raad

In de nu volgende hoofdstukken geeft de raad de kaders en denkrichtingen aan voor de uitwerking van het beleidsplan. In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op een aantal algemene kaders, in hs. 7 worden de inhoudelijke kaders benoemd en tot slot wordt er in hs. 8 een financieel kader aangereikt. De kaders zijn opzettelijk globaal gehouden, om de komende discussie met burgers en maatschappelijke organisaties niet op voorhand in te perken.

6 Algemeen kader

De gemeentelijke visie op de Wmo is bepalend voor het beleid dat de gemeente wil voeren (6.1). De Wmo is echter ook een nieuwe wet is, die nadruk legt op lokale inkleuring, samenhang in voorzieningen, inclusief beleid, solidariteit etc. In de paragrafen 6.2 t/m 6.8 worden deze het onderstaande kader wordt daarom een aantal aandachtspunten genoemd die in de visie tot uitdrukking dienen te komen.

6.1 De visie op maatschappelijke ondersteuning

De eerste stap op weg naar integraal Wmo-beleid is de ontwikkeling van een visie op de Wmo in het algemeen en op maatschappelijke participatie en ondersteuning in het bijzonder. Omdat deze visie de basis is voor het Wmo-beleid, is het wenselijk dat de gemeente deze visie in samenspraak met de burger opstelt. Zoals dat voor veel zaken geldt die nu onder de Wmo vallen, begint ook de visiebepaling niet op een nulpunt. Het gemeentelijk welzijnsbeleid is al een aantal jaren gericht op het vergroten van participatie en ondersteuning aan doelgroepen die daar zelf niet voor kunnen zorgen. Onderstaand wordt een globaal overzicht gegeven van beleidsdocumenten die relevant zijn voor de Wmo-visie.

Het coalitieakkoord

Het coalitieakkoord “Samen sterk aan de slag” is bepalend voor de manier waarom de gemeente de Wmo in de komende jaren wenst vorm te geven. De ambities van de programma’s 2, 3 en 4 (zorg voor mensen, voorzieningen, leefbaarheid in de kernen) hebben grotendeels betrekking op de Wmo. Deze ambities zullen als speerpunten in het Wmo-beleidsplan terugkomen.

Strategisch Visie GemeenteWijzer 2015 en Visiedocument Ontmoetingsplaatsen 2015

In 2002 is de Strategische Visie GemeenteWijzer2015 vastgesteld. Om tot deze visie te komen is in het voortraject uitgebreid aandacht besteed aan discussie met burgers en maatschappelijke organisaties. De Strategische Visie is uitgewerkt in 3 beleidslijnen, waarbij m.n. het Visiedocument Ontmoetingsplaatsen aansluit bij de uitgangspunten van de Wmo.

“Voor het waarborgen van de leefbaarheid in Arcen, Lomm en Velden in 2015 dient de gemeente de sterke punten uit de bestaande sociale structuur te koesteren en bedreigingen tegen te gaan”.

De sterke kanten van de sociale structuur zijn:

- verenigingsleven, vrijwilligerswerk en mantelzorg
- voorzieningen voor onderwijs, ontmoeting, opvang, sport en cultuur
- kleinschaligheid en eigen identiteit van de dorpen

Dit in stand houden vraagt:

- bereidheid en mogelijkheid om je als burger in te zetten voor naasten en omgeving (civil society)
- draagvlak voor instandhouding van het lokale verenigingsleven en daarmee van collectieve voorzieningen
- ondersteuning vrijwilligers en mantelzorgers (zie prestatieveld 3)
- aanwezigheid van voorzieningen voor specifieke doelgroepen, zoals speelvoorzieningen, ontmoetingsplaatsen voor jongeren en huisvesting voor ouderen
- sluitende wwz-structuur
- samenwerking tussen burger en gemeente

Welzijnsplan 2002-2005 en Jaarprogramma welzijn 2007

In verband met de komst van de Wmo is het Welzijnsplan 2002-2005 twee keer met een jaar verlengd. Vanaf 2008 wordt het welzijnsbeleid onderdeel van het Wmo-beleid. M.b.t. maatschappelijke participatie en ondersteuning staat het volgende in het welzijnsplan:

Visie op maatschappelijke participatie

“De gemeente heeft de zorg voor het realiseren van een sociale structuur die burgers gelegenheid biedt tot opvang, ontmoeting, ontspanning en actieve sociale participatie. Het is van belang vernieuwend beleid te ontwikkelen dat niet langer gericht is op het uitsluitend subsidiëren van lokale organisaties en instellingen, maar op het ondersteunen van het maatschappelijk middenveld waar dit nodig is. Gewerkt moet worden aan het bevorderen van vrijwilligerswerk en het vergroten van de verantwoordelijkheid van burgers voor hun eigen leven en dat van de burgers om hen heen (*civil society*). De gemeente dient alert te zijn op de behoeften van burgers die vanwege handicap, psychosociale en/ of economische problemen onvoldoende kansen hebben op toegang tot en volwaardige actieve deelname aan het sociale leven.”

Visie op maatschappelijke ondersteuning

Anticiperend op de Wet maatschappelijke ondersteuning is het nodig om te investeren in optimalisering van informele zorg- en ondersteuningsnetwerken. Het realiseren van een sluitende structuur van zorg en voorzieningen voor inwoners van de gemeente en specifiek voor jongeren, ouderen, gehandicapten en sociaal zwakkeren is de centrale doelstelling van het gemeentelijk beleid. In aanvulling hierop dient de gemeente te voorzien in een vangnet van professionele zorg en ondersteuning afgestemd op en rekening houdend met de mogelijkheden van het aanbod door vrijwilligers en mantelzorg.

In het *Jaarprogramma welzijn 2007* staat:

“versterking van de sociale structuur d.m.v. structurele ondersteuning van het particulier initiatief binnen de lokale gemeenschap. Er wordt prioriteit gegeven aan ondersteuning van de activiteiten die inwoners van de gemeente in georganiseerd verband belangeloos voor de gemeenschap verrichten en die bijdragen aan sociale participatie op het terrein van welzijn, sport, cultuur en maatschappelijke ondersteuning”.

Het *Visiedocument wonen, welzijn en zorg* is in samenwerking met Venlo en Beesl ontwikkeld. Samen met deze gemeenten participeert Arcen en Velden in de subregionale plantafel wonen-welzijn-zorg. Jaarlijks bereidt de plantafel een Uitvoeringsprogramma wonen, welzijn en zorg voor. Per gemeente staan in dit uitvoeringsprogramma de activiteiten

en projecten van de organisaties die binnen de gemeente actief zijn op het gebied van wonen, welzijn en zorg. De subregionale plantafel dient daarnaast als regionaal overlegorgaan voor de voorbereiding van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Door de Wmo kan het integrale gemeentelijk beleid op het gebied van wonen-welzijn-zorg worden versterkt.

6.2 De regierol van de gemeente

In de Wmo vervult de gemeente meerdere rollen. Als beleidsmaker, opdrachtgever, financier en als regisseur/coördinator heeft de gemeente instrumenten om de Wmo-doelen te bereiken. M.n. de regierol is van belang, omdat we in de Wmo te maken hebben met allerlei partijen, formeel en informeel, overheid en particulier, commercieel en niet-commercieel, die ieder hun bijdrage zullen moeten leveren om te komen tot samenhangend Wmo-beleid. Sterke regievoering draagt bij aan vernieuwing, versterking en samenwerking.

Invulling regierol tot nu toe

Op het gebied van welzijn voert de gemeente vooral ‘regie op afstand’. Naast de uitvoering van wettelijke taken, probeert de gemeente via stimulering van het particulier initiatief sociale samenhang te bevorderen. Op het terrein van wonen, welzijn en zorg heeft de gemeente in de afgelopen jaren geprobeerd gericht regie te voeren. Uit evaluaties op lokaal (werkgroep wwz) en bovenlokaal niveau (subregio Venlo e.o.) blijkt de mogelijkheid van gemeenten om regie te voeren, van een aantal factoren afhankelijk te zijn.

- Integrale visie die gedragen wordt door alle betrokken partijen (b.v. WWZ-visie)
- Concrete uitvoeringsprogramma’s
- goede verstandhouding met partijen (structureel overleg)
- middelen (subsidie, inkoop van producten, andere faciliteiten)

- Om de Wmo-doelen te realiseren dient er evenwicht te zijn tussen ‘regie op afstand’ (geen sturing van bovenaf) en ‘dirigerende regie’ (dwingende koers en kaders, afrekenen op resultaat, prijs/kwaliteit).
- Instrumenten ter versterking van de regierol dienen zo nodig te worden ontwikkeld

6.3 Eigen verantwoordelijkheid versus overheidsverantwoordelijkheid

‘Eigen verantwoordelijkheid’ en ‘zelfredzaamheid’ zijn kernbegrippen in de Wmo. Het ‘nemen van eigen verantwoordelijkheid’ en ‘vrijwillige inzet’ worden gezien als dé oplossingen voor de knelpunten die zich in de samenleving voordoen. Dit mag er echter niet toe leiden dat de gemeente haar verantwoordelijkheid afwentelt op het individu. Zwakkeren in de samenleving mogen niet de dupe worden van een te grote nadruk op eigen verantwoordelijkheid. Voorkomen moet worden, dat de toegang tot voorzieningen zo streng wordt bewaakt, dat het krijgen ervan een gunst lijkt te zijn.

- De begrippen ‘eigen verantwoordelijkheid’ en ‘overheidsverantwoordelijkheid’ moeten worden gedefinieerd (afgebakend)
- ‘eigen verantwoordelijkheid’ mag niet ten koste gaan van ontwikkelingsmogelijkheden van mensen of andere beleidsdoelen, zoals ‘vergroten arbeidsparticipatie’ of ‘emancipatie van vrouwen’

6.4 Samenhang tussen voorzieningen (individueel – collectief) / inclusief beleid

Een sterke sociale structuur beschikt over voorzieningen, die mensen in staat stellen te participeren in de samenleving. Participeren in de samenleving werkt preventief. Er is een directe samenhang tussen het lokale welzijnsbeleid (collectief), het aanbod aan voorzieningen in de informele sfeer (b.v. algemene hulpdiensten) en het beroep dat wordt gedaan op individuele voorzieningen.

- de ontwikkeling van algemene en/of collectieve voorzieningen (prestatievelid 5) die actieve en passieve participatie bevorderen geldt een beleidsspeerpunt (b.v. sociaal cafe, stimulering van informele zorg) (zie ook 7.4)
- algemene voorzieningen dienen toegankelijk te zijn voor mensen met beperkingen (inclusief beleid)

6.5 Civil society

Eén van de doelen van de Wmo is het vergroten van de onderlinge betrokkenheid van mensen voor hun naasten in de vorm van vrijwilligerswerk en mantelzorg (civil society). Tegelijkertijd is de ‘civil society’ voorwaarde voor het slagen van de Wmo.

Arcen en Velden wordt beschouwd als een gemeente met een rijk verenigingsleven dat met behulp van vrijwilliger in stand wordt gehouden. De Wmo legt nog meer dan nu het geval is de nadruk op de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de sociale structuur.

Vanwege de bijzondere betekenis van vrijwillige inzet voor het slagen van de Wmo en op grond van de Strategische Visie Gemeente *Wijzer* 2015 geldt de verdere ontwikkeling van de ‘civil society’ als beleidsspeerpunt in de komende jaren.

- Ontwikkeling van de ‘civil society’ (bevorderen sterke kanten, wegnemen knelpunten) is speerpunt van beleid.
- Burgerinitiatieven, gericht op ontmoeting en integratie, het voorkomen van sociaal isolement en bevordering van zelfredzaamheid en participatie, dienen te worden bevorderd

6.6 Samenwerking

Wmo-beleid is in eerste instantie lokaal beleid. Toch kan samenwerking voordelen hebben t.o.v. strikt lokale uitvoering. Bovenlokale samenwerking kan leiden tot:

- Vergroting van sturingsmogelijkheden op bovenlokale beleidsterreinen van de Wmo (wonen, vervoer, gezondheidsbeleid, breng- en haaldiensten)

- Versterking van de positie van de gemeente als gespreks- en onderhandelingspartner met bovenlokaal gestuurde organisaties
- Zicht op lokale verschillen in beleid en uitvoering
- Effectiviteits- en efficiencyvoordelen
- Beter aanbod en betere dienstverlening aan de burger

- Waar dat een meerwaarde oplevert (financieel, in daadkracht) dient samenwerking te worden gezocht.

6.7 Burgerparticipatie

Burgerparticipatie neemt in de Wmo een belangrijke plaats in. Participatie heeft betrekking op actieve en passieve deelname aan en in de samenleving. Ook heeft participatie betrekking op betrokkenheid bij de totstandkoming en evaluatie van het beleid. Als sturingsmodel voor de Wmo is daarom gekozen voor de horizontale verantwoording. Gemeenten leggen in de eerste plaats verantwoording af aan hun burgers en de gebruikers van de voorzieningen. In de wet staan de volgende verplichtingen:

- Jaarlijkse publicatie van een onderzoek naar de tevredenheid van vragers van maatschappelijke ondersteuning
- Aanlevering van gegevens aan het rijk voor een landelijke benchmark, die tot doel heeft vergelijkingen te maken tussen gemeenten.

- De gemeente neemt maatregelen die erop gericht zijn de burgerparticipatie te bevorderen.
- De Wmo-raad wordt betrokken bij de beleidsontwikkeling en advisering en bij de opzet en uitvoering van het klanttevredenheidonderzoek
- De conclusies en aanbevelingen van het klanttevredenheidonderzoek en de landelijke benchmark worden in uitvoeringsplannen geconcretiseerd.

6.8 Ontbureaucratisering

De overheid streeft naar vereenvoudiging van regelgeving en procedures. Dit dient in het Wmo-beleid tot uitdrukking te komen.

- Maatregelen die bijdragen aan de ontbureaucratisering maken deel uit van het Wmo-beleidsplan.

Samenvattend wordt het volgende *algemene kader* gesteld:

- Het coalitieakkoord “Samen sterk aan de slag”, de Strategische Visie GemeenteWijzer 2015 en het Visiedocument Ontmoetingsplaatsen 2015 zijn het vertrekpunt voor de Wmo-visie (zie 6.1)
- Aandachtspunten voor de Wmo-visie c.q. het Wmo-beleid:
 - gemeentelijke regievoering (zie 6.2)
 - balans tussen eigen verantwoordelijkheid vs. overheidsverantwoordelijkheid (zie 6.3)
 - inclusief beleid / samenhang in voorzieningen (zie 6.4)
 - de rol van de ‘civil society’ (zie 6.5)
 - samenwerking (zie 6.6)
 - burgerparticipatie (zie 6.7)
 - ontbureaucratisering (zie 6.8)

7 Inhoudelijk kader

7.1 De basis voor het Wmo-beleid

De Wmo is voor een groot deel een samenvoeging van wetten en regelingen, die al door de gemeente werden uitgevoerd. Ook VOOR de Wmo was het beleid gericht op het vergroten van maatschappelijke participatie en op het bieden van ondersteuning waar dat nodig was. Het is dan ook niet zinvol en ook praktisch onmogelijk om dit beleid nu te schrappen en helemaal overnieuw te beginnen.

- Bestaand beleid op het gebied van welzijn, wonen-welzijn-zorg en sociale zaken geldt als uitgangspunt voor het formuleren van nieuw beleid

7.2 Thema's en aandachtspunten per prestatieveld

Op basis van de inventarisatie van bestaande en geplande activiteiten (zie bijlage 1), eerdere beleidsstukken, het coalitieakkoord en literatuuronderzoek volgt hier per prestatieveld een *voorlopig* overzicht van thema's en onderwerpen, waaraan in de planperiode 2008-2011 aandacht dient te worden besteed.

Aangezien het Wmo-beleid interactief wordt vormgegeven, is dit overzicht geen eindproduct. N.a.v. de discussie met raad, individuele burgers en maatschappelijk middenveld, kan dit overzicht nog worden aangevuld.

Prestatieveld 1 - bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen en wijken.

Aandachtspunten, thema's

- Instandhouding voorzieningen per kern (betaalbaarheid, duurzaamheid)
- De meerwaarde van multifunctionele accommodaties (samenwerking, versterking van functies, etc.)
- instandhouding van de bibliotheekvoorziening

- de rol van vrijwilligers

Prestatieveld 2 - ondersteuning van jeugdigen met problemen bij het opgroeien en ondersteuning van ouders bij problemen met opvoeden;

Aandachtspunten, thema's

- Actiegericht jeugdbeleid (n.b. het is de bedoeling om de resultaten van interactieve beleidstraject Wmo te gebruiken als input voor een actiegerichte notitie jeugdbeleid)
- structureel jongerenoverleg
- afhankelijk van uitkomst BMV Velden: realiseren huisvesting open jeugdwerk in Velden
- aansluiting bij Jongeren Informatie Punt (JIP)
- ontwikkeling van bovenschoolse voorzieningen (voorheen Time Out-project)
- aansluiting bij provinciaal en landelijk beleid (o.a. centrum voor de jeugd)
- bevordering van 'sport en bewegen'

Prestatieveld 3 - het geven van informatie, advies en clientondersteuning

Aandachtspunten en thema's

- huisbezoek bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd door vrijwillige ouderenadviseur
- PR voor loket
- Niet-gebruik van voorzieningen en regelingen
- WWZ-informatiezuilen
- de rol van de vrijwilliger

Prestatieveld 4 - het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers

Dit prestatieveld is de kern van de Wmo. Ondersteuning van vrijwilligers is belangrijk omdat het behalen van doelen op vrijwel alle prestatievelden afhangt van de medewerking van vrijwilligers. Dit betekent dus dat er bij elk prestatieveld aandacht moet worden besteed aan de rol van vrijwilligers. Vrijwilligersbeleid loopt feitelijk door alle prestatievelden heen.

Aandachtspunten en thema's

- verbetering samenhang in keten van informele naar formele zorg
- maatregelen ter ondersteuning/stimulering van vrijwilligerswerk / mantelzorgers (b.v. vrijwilligersverzekering, onkostenvergoeding, vrijstelling van sollicitatieplicht)
- ontwikkeling van praktische instrumenten ter ondersteuning van mantelzorgers (steunpunt mantelzorg, nieuwsbrief, (lokale) themabijeenkomsten, respijtzorg)

Prestatieveld 5 - het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem

Aandachtspunten en thema's

- ontwikkeling van collectieve voorzieningen (o.a. breed sociaal cafe)
- sportbeleid
- samenwerking tussen organisaties (b.v. tussen sport- en culturele organisaties)
- de rol van de vrijwilliger

Prestatieveld 6 - het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer

Aandachtspunten en thema's

- Invoering van 'eigen-bijdragensystematiek'
- Betaalbaarheid van voorzieningen (vergrijzing, ontgroening)

Prestatieveld 7 - maatschappelijke opvang, advies en steunpunten huiselijk geweld

Om praktische redenen (schaalgrootte van de gemeente, doelgroep) blijft regionale samenwerking de meest logische werkwijze.

Aandachtspunten en thema's

- de rol van de gemeente bij de invulling van dit prestatieveld (welke invloed heeft de gemeente op het beleid?)

Prestatieveld 8 - de openbare geestelijke gezondheidszorg

Zie algemene opmerking bij prestatieveld 7.

Aandachtspunten en thema's

- de rol van de gemeente bij de invulling van dit prestatieveld (welke invloed heeft de gemeente op het beleid?)
- samenhang met de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV)
- Realisering van een sluitende keten van zorg en ondersteuning voor de OGGZ doelgroep
- Aandacht voor de doelgroep in het kader van het Wmo-loket.

Prestatieveld 9 – ambulante verslavingszorg

Zie algemene opmerking bij prestatieveld 7.

Aandachtspunten en thema's

- de rol van de gemeente bij de invulling van dit prestatieveld (welke invloed heeft de gemeente op het beleid?)

Samenvattend wordt het volgende inhoudelijke kader gesteld:

• Het bestaande beleid is het uitgangspunt voor de ontwikkeling van het Wmo-beleid• De prestatievelden 1 t/m 6 staan centraal in het lokale Wmo-beleid, met als speerpunt prestatieveld 4.• Op de prestatievelden 7 t/m 9 wordt vooralsnog aangesloten bij het regionaal beleid

8. Het financiële kader

De gemeente ontvangt via de algemene uitkering middelen voor uitvoering van de Wmo-taken, die t/m 2006 werden uitgevoerd op grond van de Welzijnswet en de Wet voorzieningen gehandicapten. Daarnaast ontvangt de gemeente een integratie-uitkering voor uitvoering van een deel van de nieuwe taken (huishoudelijke verzorging en subsidieregelingen), alsmede een uitvoeringsbudget als dekking voor de interne uitvoeringskosten. De gemeente krijgt geen extra middelen voor de financiering van andere nieuwe taken in het kader van de Wmo, zoals het Wmo-loket of t.b.v. de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers.

Voor een overzicht van de middelen die nu in de begroting zijn opgenomen voor uitvoering van Wmo-taken: zie bijlage II.

Financieel risico's

- De gemeentebegroting biedt nauwelijks ruimte voor nieuw Wmo-beleid
- De hoogte van de integratie-uitkering (o.a. bestemd voor inkoop van huishoudelijke verzorging) is gebaseerd op het historisch gebruik van AWBZ-middelen. Er is een objectief verdeelmodel ontwikkeld, waar de integratie-uitkering binnen 4 jaar naar toe moet groeien (onder voorbehoud). Uitgaande van het objectieve verdeelmodel dient de gemeente rekening te houden met een achteruitgang van het budget van € 11,- per inwoner (bij gelijkblijvend beleid). Vanwege de kritiek van VNG en individuele gemeenten op het verdeelmodel, is er nog geen definitief besluit genomen of en zo ja, wanneer het objectieve verdeelmodel precies zal worden ingevoerd.
- Er is geen budget beschikbaar gesteld voor vernieuwing en verandering, terwijl nieuwe initiatieven wel dienen te worden gefaciliteerd en professionele ondersteuning in veel gevallen (tijdelijke) nodig is (b.v. ontwikkeling van mantelzorgondersteuning)
- Er is geen dekking voor frictiekosten a.g.v. veranderingen in de dienstverlening. B.v. meerjarige subsidieafspraken.

Samenvattend wordt het volgende financiële kader gesteld:

- De huidige budgetten voor uitvoering van Wmo-taken (zie bijlage II) vormen vooralsnog het financiële kader voor het Wmo-beleid
 - Wanneer het objectieve verdeelmodel ongewijzigd wordt ingevoerd, dienen er maatregelen te worden genomen om de financiële gevolgen ervan te compenseren.
 - Middelen die vrijvallen door efficiencymaatregelen en verandering/vernieuwing van beleid komen ten goede aan nieuw te ontwikkelen Wmo-beleid

9. Conclusie

In de komende jaren gaat elke gemeente in Nederland aan de slag met de Wmo. Dat is een proces van meerdere jaren. Om te voorkomen dat partijen teleurgesteld raken en voortijdig afhaken, ligt de grootste uitdaging bij de opstelling van het beleidsplan in het stellen van realistische doelen volgens een realistisch tijdpad.

Achterliggende documenten:

- Coalitieakkoord
- Strategische visie 2015 en Ontmoetingsplaatsen 2015
- Visiedocument wonen-welzijn-zorg
- Plan van aanpak Wmo-beleidsplan